Europaparlamentet
2019-2024

Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män

2022/2139(INI)

10.1.2023

FÖRSLAG TILL BETÄNKANDE

om reglering av prostitution i EU: dess gränsöverskridande konsekvenser och inverkan på jämställdheten och kvinnors rättigheter
(2022/2139(INI))

Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män

Föredragande: Maria Noichl

INNEHÅLL

Sida

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION 3

MOTIVERING 8

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om reglering av prostitution i EU: dess gränsöverskridande konsekvenser och inverkan på jämställdheten och kvinnors rättigheter
(2022/2139(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

– med beaktande av artiklarna 4 och 5 i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna från 1948,

– med beaktande av FN:s konvention från 1949 om bekämpande och avskaffande av människohandel och utnyttjande av andra vid prostitution,

– med beaktande av artikel 6 i FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor från 1979, som syftar till att avskaffa alla former av handel med och utnyttjande av kvinnor i prostitution,

– med beaktande av tilläggsprotokollet från 2000 om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn (Palermoprotokollet) till Förenta nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet,

– med beaktande av det arbete som utförs av FN:s särskilda rapportör för människohandel, särskilt avseende handel med kvinnor och barn,

– med beaktande av kommissionens meddelande av den 14 april 2021 om EU:s strategi mot människohandel 2021–2025 (COM(2021)0171) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/36/EU av den 5 april 2011 om förebyggande och bekämpande av människohandel, om skydd av dess offer och om ersättande av rådets rambeslut 2002/629/RIF[1] (direktivet mot människohandel),

– med beaktande av sin resolution av den 26 februari 2014 om sexuell exploatering och prostitution samt effekterna av detta för jämställdheten[2],

– med beaktande av den allmänna rekommendationen nr 38 av den 20 november 2020, från kommittén för avskaffande av diskriminering av kvinnor, om människohandel med kvinnor och flickor i samband med global migration,

– med beaktande av rapporten *Discouraging the demand that fosters trafficking for the purpose of sexual exploitation* av den 10 juni 2021 från Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE),

[1] EUT L 101, 15.4.2011, s. 1.
[2] EUT C 285, 29.8.2017, s. 78.

– med beaktande av sin resolution av den 10 februari 2021 om genomförandet av direktiv 2011/36/EU om förebyggande och bekämpande av människohandel och om skydd av dess offer[3],

– med beaktande av Europarådets resolution *Prostitution, människohandel och modernt slaveri i Europa* av den 8 april 2014,

– med beaktande av artikel 54 i arbetsordningen,

– med beaktande av betänkandet från utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män (A9-0000/2023), och av följande skäl:

A. Prostitution och därav följande exploatering och människohandel för sexuellt utnyttjande ökar. De är könsspecifika företeelser med en global dimension och påverkar de mest utsatta i våra samhällen, där det stora flertalet personer i prostitution är kvinnor och flickor och nästan alla sexköpare är män.

B. De internationellt vedertagna formuleringarna i de flesta rättsligt bindande texter är prostitution av kvinnor och prostitution.

C. Olika regleringsåtgärder avseende prostitution har olika effekter på jämställdheten.

D. Kvinnor i prostitution utsätts för mer våld och utnyttjande än kvinnor i genomsnitt.

E. Att säkerställa fysisk integritet för alla och garantera jämställdhet och respekt för kvinnors rättigheter måste stå i centrum för medlemsstaternas och EU:s politik.

F. Det finns starka kopplingar mellan prostitution och organiserad brottslighet såsom människohandel.

G. Många faktorer leder till att människor hamnar i prostitution, bland annat fattigdom, social utestängning och invandrarbakgrund.

H. Prostitution har gränsöverskridande konsekvenser och påverkar kvinnors rättigheter och jämställdhet. Skillnaderna i lagstiftningen om prostitution i EU gynnar människohandlare och organiserade kriminella nätverk. Alla medlemsstater har en rättslig skyldighet att avskräcka från och sätta stopp för människohandel och organiserad brottslighet.

Jämförelse mellan medlemsstaterna

1. Europaparlamentet noterar att strategierna för att reglera prostitution varierar inom EU och är inriktade på tre centrala delar i detta system: personer i prostitution, sexköp (dvs. efterfrågan) och koppleri. Parlamentet betonar att olika lagstiftning får olika effekt på kvinnor i prostitution, deras rättigheter, kvinnors rättigheter i allmänhet, jämställdhet, efterfrågan, samhället och grannländerna.

[3] EUT C 465, 17.11.2021, s. 30.

2. Europaparlamentet beklagar bristen på tillförlitliga, korrekta och jämförbara data mellan länderna.

Prostitutionens verklighet

3. Europaparlamentet noterar att kvinnor i prostitution utsätts för mer våld än kvinnor i genomsnitt. Parlamentet hänvisar till en studie från 2019 från det tyska förbundsministeriet för familje-, äldre-, kvinno- och ungdomsfrågor, enligt vilken 41 % av de tillfrågade kvinnorna i prostitution hade utsatts för fysiskt eller sexuellt våld (eller bådadera) i samband med prostitution.

4. Europaparlamentet uppmärksammar slutsatserna från denna studie när det gäller erfarenheter av övergrepp i barndomen och tonåren bland kvinnor i prostitution.

5. Europaparlamentet understryker att samtycke endast kan ges frivilligt när det inte finns någon maktobalans mellan de berörda personerna. Parlamentet konstaterar samtidigt att det kan vara extremt svårt för personer att inse att de är offer, särskilt när de inte känner till sina rättigheter, och påminner om dynamiken i ett destruktivt förhållande.

6. Europaparlamentet konstaterar att den försämrade sociala och ekonomiska situationen till följd av covid--19-pandemin har lett till en ökning av alla former av övergrepp och våld mot kvinnor, inbegripet prostitution. Parlamentet varnar för att detta kommer att förvärras ytterligare av den nuvarande energi- och levnadskostnadskrisen.

7. Europaparlamentet bekräftade i sin resolution av den 26 februari 2014 om sexuell exploatering och prostitution samt effekterna av detta för jämställdheten, att prostitution och sexuellt utnyttjande strider mot den mänskliga värdigheten, principerna om mänskliga rättigheter, däribland jämställdhet, och därmed mot principerna i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Parlamentet definierade i sin resolution av den 5 juli 2022 om kvinnofattigdom i Europa prostitution som en allvarlig form av våld och exploatering[4].

Konsekvenser för kvinnor i prostitution

8. Europaparlamentet fördömer att kvinnor i prostitution saknar rättssäkerhet på grund av att de kriminaliseras, vilket innebär att de utsätts för ett ständigt hot om polisiär och rättslig förföljelse, blir föremål för ytterligare utsatthet och stigmatisering som inverkar negativt på deras hälsa, att de därmed får svårt att kontakta stödtjänster och saknar möjlighet att utöva sina grundläggande rättigheter. Parlamentet beklagar att kunder, bordellägare och människohandlare samtidigt ofta förblir ostraffade.

9. Europaparlamentet uppmärksammar de negativa konsekvenserna av avkriminaliseringen av koppleri och sexköp, som genom den märkbara samhällsnormaliseringen av denna verksamhet leder till ökad människohandel för sexuell exploatering och döljer prostitutionens verklighet i form av tvång, manipulering, våld och exploatering, där bristande språkkunskaper, sårbarhet och otrygga förhållanden utnyttjas för att få kvinnor att börja prostituera sig och stanna kvar i prostitution.

[4] Antagna texter, P9_TA(2022)0274.

Parlamentet beklagar att inte ens med en legalisering av prostitution, koppleri och sexköp upphör stigmatiseringen av kvinnor i prostitution.

10. Europaparlamentet välkomnar att allt fler länder tar efter och genomför den nordiska jämställdhetsmodellen. Parlamentet stöder den feministiska grunden i denna modell och dess mål att uppnå jämställdhet, och framhåller modellens positiva effekter för människor i prostitution och deras rättigheter och för kampen mot människohandel.

Efterfrågan

11. Europaparlamentet konstaterar att prostitution och människohandel för sexuell exploatering endast förekommer eftersom det finns en efterfrågan.

12. Europaparlamentet konstaterar att avkriminaliseringen av koppleri och sexköp ökar efterfrågan, stärker efterfrågesidan och normaliserar sexköp. Parlamentet understryker att stigmatiseringen av personer i prostitution, särskilt kvinnor, ändå består.

Effekt på människohandel för sexuell exploatering

13. Europaparlamentet är oroat över att legaliseringen av prostitution främjar rättsliga strukturer som människohandlare kan gömma sig bakom.

14. Europaparlamentet betonar att människohandel för sexuell exploatering ökar på grund av hög efterfrågan. Parlamentet påpekar att detta är särskilt påtagligt i länder med en liberal regleringsmodell, medan länder som följer strategier som den nordiska jämlikhetsmodellen inte längre är stora marknader för människohandel i detta syfte.

Gränsöverskridande konsekvenser

15. Europaparlamentet konstaterar att de olika regleringsstrategierna i EU ger varierande effekter och att kvinnor i prostitution har olika rättigheter och skydd i olika EU-medlemsstater. Parlamentet understryker att i genomsnitt 70 % av personer i prostitution i EU är invandrarkvinnor och att de flesta offren för människohandel för sexuell exploatering är kvinnor och flickor som kommer från områden öster om Europeiska unionen.

16. Europaparlamentet betonar att de olika reglerna innebär att vissa EU-medlemsstater har fler offer för människohandel än andra och att den fria rörligheten inom EU bidrar till förflyttning av personer från en marknad till en annan.

Gränsöverskridande konsekvenser och inverkan på jämställdhet och kvinnors rättigheter

17. Europaparlamentet konstaterar att prostitutionens könsspecifika karaktär återspeglar och återskapar de rådande maktförhållandena. Parlamentet betonar att prostitution och sexuellt utnyttjande både är en orsak till och en konsekvens av den ojämlika behandlingen av kvinnor och män och reproducerar och vidmakthåller könsstereotyper.

18. Europaparlamentet betonar att olika regleringsåtgärder får olika effekter för män, unga och samhället i stort.

Medlemsstaternas och EU:s roll

19. Europaparlamentet understryker medlemsstaternas skyldighet att skydda kvinnors rättigheter och fysiska integritet och främja jämställdhet, och framhåller den roll EU spelar i detta hänseende inom det internationella samfundet, samt för att skapa lika villkor för skydd och rättigheter i alla medlemsstater.

20. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att vidta åtgärder när det gäller förebyggande, avkriminalisering av personer i prostitution, exitprogram, minskning av efterfrågan, påföljder för kunder, avstigmatisering och avskaffande av stereotyper. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att minska efterfrågan och samtidigt skydda kvinnor och deras rättigheter, att sätta stopp för kriminaliseringen och stigmatiseringen av personer i prostitution och att säkerställa exitstrategier och ovillkorlig tillgång till sociala trygghetssystem och återanpassning.

21. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att göra det straffbart att begära, godta eller erhålla en sexuell tjänst från en person mot ersättning, löfte om ersättning, tillhandahållande av en naturaförmån eller löfte om en sådan förmån.

22. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att vidta åtgärder för att bekämpa de ekonomiska, sociala och kulturella orsakerna till prostitution, så att kvinnor som upplever fattigdom, social utestängning, diskriminering och migration inte utsätts för denna form av utnyttjande.

23. Europaparlamentet efterlyser särskilda åtgärder för att hjälpa kvinnor i prostitution att återanpassas till samhället och arbetslivet. Parlamentet begär att sådana exitprogram ska genomföras stegvis, att kvinnor ska stödjas i sina personliga vägval och att människors potential ska erkännas, samt att yrkesutbildnings- och fortbildningsprogram anpassas med hänsyn till detta.

24. Europaparlamentet efterlyser omfattande psykologiskt, medicinskt och socioekonomiskt stöd till offer och överlevande.

°

° °

25. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen.

MOTIVERING

Debatten om prostitution och dess reglering pågår för närvarande i många medlemsstater och runtom i världen. Lagstiftningen varierar mellan olika medlemsstater och leder till skiftande villkor och konsekvenser för personer i prostitution, med nedslående resultat som varken tar hänsyn till de berörda eller till deras individuella situation.

Denna fråga, som i princip bara berör ett fåtal personer i samhället på ett direkt plan, väcker känslor och diskuteras ibland till och med outtröttligt. Med tanke på att prostitution och därav följande exploatering och människohandel för sexuell exploatering är könsspecifika och globala fenomen som ökar och påverkar de mest diskriminerade i våra samhällen, måste vi se till att kvinnors rättigheter står i centrum för denna diskussion. Vi måste dessutom konstatera följande: Det är de mest sårbara kvinnorna och flickorna i samhället som världen över hamnar i prostitution. Vi vet dessutom att de mest utsatta inte hamnar i prostitution genom ett verkligt fritt beslut utan ofta på grund av en sorglig brist på alternativ i ett kapitalistiskt och patriarkalt samhälle. Den märkbara normaliseringen av prostitution som sker i många medlemsstater döljer den verkliga situationen med tvång, manipulering, våld och utnyttjande. Den döljer att bristande språkkunskaper, otrygga förhållanden, fattigdom och social utestängning utnyttjas för att få in kvinnor i prostitution och säkerställa mäns tillgång till kvinnors kroppar. I en ny studie där sexköpare i Tyskland frågas ut konstaterades att de flesta av dem vet att kvinnor inte befinner sig i prostitution av fri vilja. Studien visar dessutom att sexköparna accepterar detta, föredrar att blunda för situationen eller att den till och med ger dem en känsla av makt.

Prostitution är en form av våld som både är en orsak till och en följd av bristande jämställdhet. Prostitutionens könsspecifika karaktär återspeglar de rådande maktförhållandena i vårt samhälle. Prostitution reproducerar och vidmakthåller könsstereotyper. Detta inbegriper helt klart synen att kvinnors och flickors kroppar måste vara till salu för att tillfredsställa mäns efterfrågan på sex, och synen att män tvunget behöver och har rätt till att leva ut sin sexualitet med en annan person. Detta får också en tydlig inverkan på jämställdheten och det fortsatta arbetet för kvinnors rättigheter.

Prostitution får också gränsöverskridande konsekvenser för kvinnor, deras rättigheter och jämställdhet och måste därför hanteras gemensamt på europeisk nivå för att säkerställa att kvinnor överallt åtnjuter samma rättigheter och skydd. Statistiken visar att prostituerade kvinnor i allt högre grad utsätts för våld och exploatering. Deras hälsosituation är särskilt osäker jämfört med resten av befolkningen. Stigmatiseringen av dem, som består oavsett om prostitution legaliseras eller inte, bidrar också till detta. Det är bara köpandet och utnyttjandet av prostitution som avstigmatiseras. Personer i prostitution är dock fortsatt marginaliserade och stigmatiserade. Dessutom får de svårare att utöva sina grundläggande rättigheter.

Det finns också ett antal kopplingar mellan prostitution och organiserad brottslighet, såsom människohandel, narkotikahandel osv. Vi vet att i länder där koppleri och sexköp har avkriminaliserats och tillhörande rättslig infrastruktur har inrättats, underlättas och uppmuntras handel med utsatta kvinnor och minderåriga för sexuellt utnyttjande.

Vi behöver en EU-omfattande strategi så att efterfrågan och marknaden för prostitution inte bara flyttas till nästa medlemsstat och så att kvinnors rättigheter kan säkerställas över gränserna och alla kvinnor kan skyddas från exploatering.

Kriminalisering av personer i prostitution kan inte vara en lösning. Det leder endast till bristande rättssäkerhet, med ett ständigt hot om polisiära ingripanden och domstolsprocesser, ytterligare utsatthet och stigmatisering och negativa effekter på hälsa och säkerhet, samt därav följande svårigheter för personer i prostitution att kontakta stödtjänster och utöva sina grundläggande rättigheter. Det är därför hög tid att medlemsstaterna vidtar åtgärder på områdena förebyggande och avkriminalisering av personer i prostitution, samtidigt som de stöder program för återanpassning och avstigmatisering, bidrar till att minska stereotyper och inte tvekar att bestraffa kunder. Detta eftersom det i slutändan är deras efterfrågan som ligger till grund för den exploatering som sker i prostitution. Efterfrågan gör handel med kvinnor lönsam. Efterfrågesidan drar nytta av sårbarheter och bristen på alternativ. I och med efterfrågan legitimeras ett system präglat av ojämlikhet och exploatering där främst kvinnor och barn drabbas.

Feminism är kampen mot det patriarkala systemet. Denna kamp har alltid lett till protester. Att sådana protester uteblir när det gäller legalisering av koppleri och sexköp bör ge anledning till eftertanke.